

סיכום פעילות הפורום לשנת הלימודים תשע"ח

שם הפורום: פורום לשון

מרכזת: פרופ' ברוריה מרגולין, מכללת לוינסקי לחינוך

מבוא

מטרת העל של פורום הלשון היא לחזק את הוראת הלשון העברית במכללות לחינוך.

מטרות הפורום

- ✓ לדון בבעיות העולות בנושאי הלשון במכללות בזיקה לתוכניות בתי הספר.
- ✓ לדון בבעיות הנובעות מחקר הלשון, ממדיניות הלשון ומהוראתה.
- ✓ לקדם יוזמות בהוראת הלשון במכללות לחינוך.

תוכנית כללית של הפורום לשנת הלימודים תשע"ט

הנושאים שנרצה לעסוק בהם:

- ✓ הכשרת מורים לעברית בחינוך היסודי ובחינוך הקדם-יסודי.
- ✓ לימודי יסוד בלשון במכללות לחינוך.
- ✓ הוראת עברית כשפה נוספת.
- ✓ כלים דיגיטליים לשיפור ההוראה וההערכה.
- ✓ דיון בנושאים שונים בתוכנית הלימודים בלשון.

סיכום הפעילות בשנת הלימודים תשע"ח

יעדים שהוצבו לשנת הלימודים תשע"ח

- ✓ מעורבות במדיניות הוראת הלשון העברית במערכת החינוך בכלל ובמכללות להכשרת מורים בפרט.
- ✓ דיון בנושאים שונים בתוכנית הלימודים בלשון.

סיכום הפעילות

באופן כללי היעדים שהוצבו לשנת הלימודים תשע"ז הושגו.

שיתוף פעולה בין הפיקוח ללשון לבין פורום הלשון

בשנת הלימודים תשע"ח נמשך שיתוף הפעולה הפורה עם הפיקוח ללשון במשרד החינוך, וקיימנו קשר מתמשך עם מר תומר בוזמן, המפקח המרכז על הוראת העברית בחינוך העל-יסודי. מר בוזמן הציג בפנינו תוכנית התערבות שנעשתה בעיר רמלה. מטרות התוכנית היו להציע למורים דרכים להבנה מעמיקה של הוראת הבנת הנקרא בהתמקדות בשתי סוגות: טקסט מדריך (טקסט שימושי) וטקסט טיעון, ולהציע גישה פדגוגית המתאימה להתמודדות עם הקשיים של ילדים הרוכשים עברית כשפה נוספת. בעקבות תוכנית ההתערבות חל שינוי במודעות של המורים כלפי התלמידים

ששפת הבית שלהם שונה משפת בית הספר, והם הבינו שהם צריכים לעשות שינויים בדרכי ההוראה.

דיון בלימודי היסוד בלשון במכללות לחינוך

דנו בלימודי היסוד ללשון במכללות השונות וסקרנו את הנושאים הנלמדים בלימודי היסוד במכללות השונות: מודעות פונולוגית ומורפולוגית, תחביר פונקציונלי, בלשנות שימושית, כתיבה אקדמית והבעה בכתב ובעל פה. כל הנושאים נלמדים בהדגש פונקציונלי כדי להעמיק את ידיעותיו של הסטודנט להוראה בלשון האם שלו בהקשר לשוני, חברתי ותרבותי, ולהיטיב את לשונו הכתובה והדבורה הן כלומד הן כמורה.

דיון בלימודי החוגים ללשון במכללות לחינוך

דנו בלימודי החוגים ללשון במכללות לחינוך וסקרנו את הנושאים הנלמדים בחוגים במכללות השונות. נושאים חדשים שנוספו לתוכניות הלימודים ברוב החוגים ללשון הם סוציולינגוויסטיקה, רטוריקה, פרגמטיקה וחקר השיח.

דיון בנושא הוראת שפות בחברה רב-תרבותית

ד"ר דבורה הרפז ממכללת לוינסקי הרצתה על הצורך לבנות תשתית להוראה משותפת של שפות בישראל. היא הציגה יוזמה פדגוגית שמטרתה הובלת שינוי בהוראת שפות בבית הספר. היוזמה לוותה בהכשרה של מרכזי שלוש השפות: אנגלית, ערבית ועברית. מטרת ההכשרה הייתה להקנות למרכזי השפות כלים להובלת שינוי בהוראה בבית ספרם. לפיכך ההכשרה עסקה בנושאים דוגמת כישורי הנחיה, פיתוח מוצרי הוראה-למידה בעקבות חשיפה למחקרים ולתאוריות שונות באוריינות שפתית, התייחסות לבעלי לקויות למידה ופיתוח פתרונות רלוונטיים, מיסוד והובלת קהילות לומדות וכלי דיאלוג מתמיד כמקדם הוראת מיומנויות אורייניות. מרכזי המקצוע נדרשו להתחיל עוד בעת ההכשרה לקיים קהילות לומדות בבית ספרם, לצורך פיתוח כלי הוראה ולמידה.

לשון בראי הפילוסופיה העתיקה והמודרנית

ד"ר ורד סיידון, ראש החוג בלשון במכללת בית ברל, הרצתה על הזיקה שבין המחשבה ובין הרגש בעברית לתולדותיה, כפי שהיא עולה מן המשמעות והתחביר של הפועל "חשב". בהרצאה שולבו עדויות לזיקה שבין השכל ובין הרגש מפועלי חשיבה בשפות אחרות, שמיות ושאינן שמיות, ונדון קשר סמנטי זה בראי הפילוסופיה (העתיקה והמודרנית).

דיאלוגיות בשיח הציבורי

גב' הילה שובלי פולק ממכללת לוינסקי לחינוך הרצתה על מדדים לקסיקליים ושילוב לשונות הדיבור והכתיבה בתגובות (לת) בהקשרים פוליטיים במרשתת. לשון התגובות היא חלק משפת האינטרנט, המוגדרת כשפה כתובה-דבורה.

לשון ופרסומת

ד"ר עירית זאבי, ראש החוג ללשון במכללת אורנים, הרצתה על שפת הפרסומת הישראלית כראי החברה. בהרצאה הציגה ד"ר זאבי את השינויים שחלו בשפת הפרסומת מראשית המדינה עד

שנות האלפיים, ותיארה כיצד עולם הפרסום חודר לכל תחום של חיינו, מעצב אותו באמצעות השפה, וכך משנה גם אותה ומשאיר בה חותם לדורות הבאים.

דיון ביוזמות בהוראת הלשון במכללות לחינוך
במסגרת עידוד יוזמות בהוראת הלשון דנו בפעילויות של החוגים ללשון במכללות לחינוך לרגל שבוע הלשון העברית.

דיון בנושא הבטחת האיכות בחוגים ללשון עברית במכללות לחינוך
ליבנו את הדרישות השונות של המל"ג להבטחת האיכות בהוראת הלשון במכללות לחינוך, ודנו בהן.

חברי הפורום

ד"ר אביעוז חגית, המכללה האקדמית לחינוך תלפיות; מר אמסטרדם עדי, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין; מר בוזמן תומר, משרד החינוך; ד"ר ברק טליה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי; ד"ר גמליאל חנוך, המכללה האקדמית הרצוג; ד"ר גרילק ליאורה, המכללה האקדמית בית ברל; ד"ר דילמון רקפת, המכללה האקדמית לחינוך תלפיות; גב' הלוי דליה, משרד החינוך; ד"ר זאבי עירית, המכללה האקדמית לחינוך אורנים; גב' זילברמן הדסה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין; פרופ' חרל"פ לובה, מכללת ליפשיץ – המכללה האקדמית הדתית לחינוך; ד"ר יאיר תמי, המכללה האקדמית בית ברל; ד"ר ימיני בת-ציון, מכללת לוינסקי לחינוך; גב' מישוב עופרי, מכללת סמינר הקיבוצים; ד"ר מנור רמה, המכללה האקדמית בית ברל; פרופ' מרגולין ברוריה, מכללת לוינסקי לחינוך; ד"ר סיידון ורד, מכללת בית ברל; ד"ר סיני מיכל, המכללה האקדמית לחינוך גורדון; ד"ר עמיר עליזה, המכללה האקדמית אחוה; ד"ר קהן משה, המכללה האקדמית לחינוך אורות ישראל; ד"ר קיים אורלי, המכללה לחנ"ג ולספורט ע"ש זינמן במכון וינגייט; גב' קרני צופיה, המכללה האקדמית לחינוך אפרתה; ד"ר שקדי שושנה, מכללת אוהלו בקצרין – מכללה אקדמית לחינוך מדעים וספורט